

Jól tápláltak a szegedi gyerekek

Egy érdekes antropológiai vizsgálat tapasztalatai

A nagyközönség figyelmére is méltán érdemes előadás hangzott el többek között a Magyar Biológiai Társaság szegedi csoportjának legutóbbi ülésén. A nagy tetszéssel fogadott dolgozatban Farkas Gyula, a Tudományegyetem Embertani Intézetének munkatársa számolt be azon vizsgálatainak eredményeiről, amelynek célja egyebek között az antropológia egy, nálunk meglehetősen elhanyagolt, szakterületének, a gyermekvizsgálatnak «élesítése» volt.

Ami azonban számunkra fontosabb: számos szociológiai és szociálpolitikai vonatkozása is van ezeknek a vizsgálatoknak. Kiderült például, hogy 1929–32-ben a szegedi gyermekek testsúlya átlagosan 2–3 kilóval volt kevesebb 6–14 év közötti korban, mint most az ugyanazon korú gyermekeké. Ugyanígy a testmagasság. A mostani és a harminc évvel ezelőtti adatok között 2–4 centiméteres különbség mutatkozik, természetesen a mostani vizsgálatok alanyai javára.

Négyezer gyermek adatai

A vizsgálatokat 1958. február 11-én kezdték el. 1959. április 23-ig összesen 3 ezer 999 hat-husz éves korú fiút és leányt vetettek alá a vizsgálatnak. A belvárosi gyermekeket a három gimnáziumban, az alsóvárosiakat és móravárosiakat a Földműves utcai és a Háman Kató iskolában, a felsővárosiakat pedig a Dugonics utcai és a Dózsa György általános iskolában vizsgálták meg az iskolaorvosok.

Összehasonlítva a három városrész adatait, kiderült, hogy a legfejlettebbek és legjobban tápláltak a belvárosi gyerekek, utánuk az alsóvárosiak következnek, végül pedig a felsővárosiak. Figyelemre méltó ez a különbség a három városrész között több szempontból is. Figyelemre méltó, mert arról tanúskodik, hogy a három városrész közötti szociológiai különbségek eltüntetése, az életkörülmények egységes javítása terén van még éppen elég tennivalónk.

A városrészek közötti különbség

Annak ellenére is sok a dolgunk ezen a téren, hogy a felszabadulás óta eltelt évek alatt gyökeres változások történtek éppen az említett Alsóváros és Felsőváros, valamint a munkáslakta telepek életnőjének, életkörülményeinek megjavítása érdekében. Ma már elértük azt, hogy a szegedi munkásság jelentős hányada új, fűtőszobás, összkomfortos lakásokhoz jutott; hogy a hajdani, arisztokratikusan megkülönböztetett »belvárosi« iskolákban éppúgy munkás- és parasztyerek a tanulók döntő része, mint Ságvári-, vagy Hattyastelepen, s hogy ma már a Belváros lakosságának túlnyomó részét is az új lakásokba költöztetett munkáscsaládok adják.

Mi volt a helyzet a múltban? A múlt minden örökségét nem sikerült még eltüntetni. De mennyire szörnyű és megdöbbentő az a kép, amit dr. Waltner Károlynak

a Népegészségügy egyik 1933-as számában megjelent cikke élénk tár a korabeli Szeged gyermekeinek tápláltságáról és életkörülményeiről.

«... a táplálék zsirhiányának oka — írja — nem a tudatlanság, hanem mindenkor a nagy szegénység és így csak anyagi segítségtől, vagy népünk anyagi helyzetének kedvezőbbé válásától várható javulás. A kép, amit adataink nyújtanak, megdöbbentően szomorú és sajnos, nem lehet kétségünk afelől, hogy túlzás nélkül demonstrálják tanyai és falusi népünk mérhetetlen anyagi és részben lelki nyomorúságát... A helyzetet szomorúan jellemzi, hogy az itteni belgyógyászati klinikára egy éhség-oedemában szenvedő tanyai ember kerülhetett, tehát olyan beteg, kinek betegsége a háború legsötétebb képeit, a foglaltáborok nyomorúságát idézi emlékeztünkbe.»

Mi volt a helyzet a múltban?

Ez volt a helyzet Szegeden 1933-ban az említett cikk megjelenésekor. S dr. Waltner Károly »Hogyan táplálkoznak a szegedi és Szeged környéki iskolás gyermekek?« című dolgozatából kitűnik, hogy például az akkori Klebelsbergtelepen 87 vizsgált gyermek 21 százalékának volt kisebb a testsúlya a normális átlagnál, a Szilléri sugárúti fiúiskolában pedig 33 százaléké. S kiderül az is, hogy a klebelsbergtelepiek 89, a Szilléri sugárútiak 98 százalékának napi táplálékából hiányzott a gyümölcs, s kiderült, hogy ugyancsak a Szilléri sugárúti iskola vizs-

gált gyerekeinek 16 százalékánál hiányos napi két étkezés, 7 százaléknál pedig sem a reggeli, sem az ebéd, sem a vacsora nem volt kielőgítő, vagyis az iskola tanulónak 7 százaléka állandóan éhezett.

Az összehasonlítást minden olvasó elvégezheti, ha éppen szükségét látja ennek az összehasonlítgatásnak.

Akik állandóan éheztek

Farkas Gyula és a hozzá hasonlóan lelkes és ügybuzgó fiatal kutatók Debrecenben és Szombathelyen, Egerben és Pécsen tudományos munkájuk, az antropológia tudományának módszerei és az elért eredmények útján így tesznek hitvallást rendszerünk mellett.

S kutatásaik eredményét nemcsak a szociálpolitikában, hanem a gyakorlati életben közvetlenül is hasznosíthatjuk. Hiszen a gyermekvizsgálat elhanyagolásának köszönhető az, hogy oly sok baj van a gyermekruhakonfekció méreteivel. Lengyelországban például, ahol legutóbb 70 ezer gyermek antropológiai vizsgálatát végezték el, senki sem tudja megkülönböztetni a konfekció-gyermekruhákat a méretre készülttől. A ruhaipar azoknak az abszolút mértékszámoknak alapján készíti ott a gyermekruhákat, amelyeket az antropológusok vizsgálataik során összegyűjtött adatokból kikövetkeztettek.

Persze, előbb el kellene nálunk is végezni ezeket a rendszeres antropológiai célzatú, de oly sok egyéb problémára is választ adó vizsgálatokat.

Papp Lajos

Programvezérlésű tűzhely

A szovjet háziasszonyok a közeljövőben programvezérlésű tűzhelyet kapnak. A háziasszony, mielőtt elmegy hazulról, a tűzhely órászerkezetének tárcsázásával megadja a feladatot. A program-szerkezet a kapott feladatnak megfelelően, mondjuk 15 órákor bekapcsolja a gyorsfűtőt, mégpedig úgy,

hogy 10 percen át 90 fokos hőmérsékleten melegítsen. Tizenöt óra 15 perckor negyedóra bekapcsolja, majd kikapcsolja a sütőt.

A háziasszonynak többé semmire sincs gondja. Mire a család a munkából hazatér, az automata tűzhely már elkészítette a levest és megsütötte a tésztát.

Megnövekedett kapacitás, korszerűbb munkakörülmények a MÁV Vasanyagjavító Vállalatnál

Újabb létesítménnyel gazdagodott a napokban a szegedi MÁV Felépítmeny- és Vasanyagjavító Üzemi Vállalat. Háromnegyedmillió forintos költséggel tágas öntőtermet és egy hét méter magas kupolókemencét építettek.

Még tart a második, különleges acélöntvény gyártásához használatos temperkemence építése, mellyel a jövő negyedévében készülnek el.

Az öntőde fejlesztésével jelentősen megnövekedett az üzem kapacitása, s további rendelkezést tud kielégíteni. Idén már

105 motorshajtányt és 170 sorompót készítettek; elkészült egész évre tervezett mennyiség. Az üzem keresett gyártmányai közé tartoznak még a különféle

biztonsági berendezések, pályakocsi alkatrészek, a MÁV-nál alkalmazott emelődaruk egyes darabjai, féktuskók a szerelvények rögzítéséhez, »ágyú« kályhák a műhelyek részére. Mindezeket

olcsóbban és gyorsabban tudják most, a korszerűsítés után elkészíteni. Egyes alkatrészeket eddig csak Budapesti gyártottak, ezentúl a szegedi üzem is el tudja látni a szegedi és más igazgatóság területét. Most már közel 80 mázsa anyagot dolgoznak fel naponta, melyből kb. 50 mázsa tiszta öntvény lesz. A befejezés előtt álló másik újabb kemencétől — melyben a különleges öntvény készül — havi 30 mázsa termelést várnak.

Az üzem egyik jelentős részlegének, az öntődének a korszerűsítésében tevékenyen közreműködtek a dolgozók is.

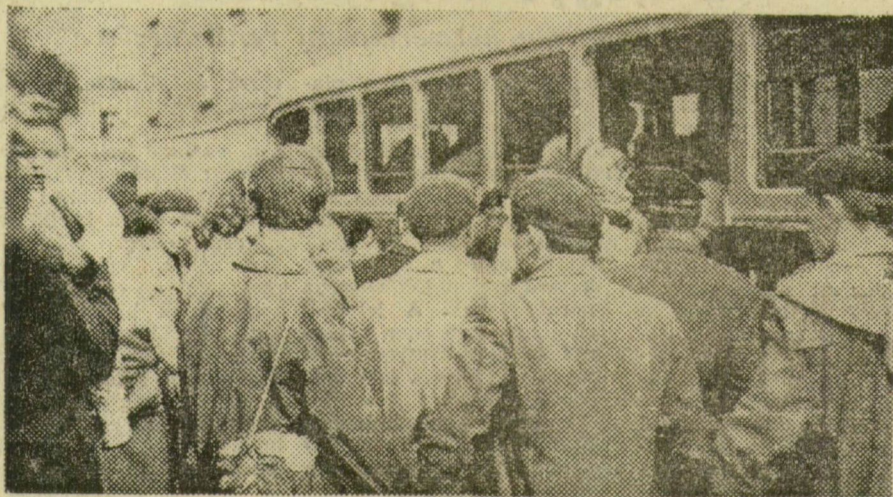
Több mint tízezer forint értékű társadalmi munkát végeztek

a párt- és a KISZ-alapszervezet felhívására, s ez is nagyban elősegítette az építkezés gyors befejezését. Az is serkentette például az öntőde dolgozóit, hogy az új kemence korszerűbb, s így könnyebb mellette dolgozni. Tökéletesebb védőberendezésekkel látták el, s az új épületszárny építésével

egészségesebb, tágasabb lett a munkahely.

Új létesítményükkel gazdagodva az öntőde munkásai a termelékenységet jelentősen emelést vállalták. Bangó Imre ifjúsági brigádja például elhatározta, hogy kivívja a »szocialista munkás brigádja« címet.

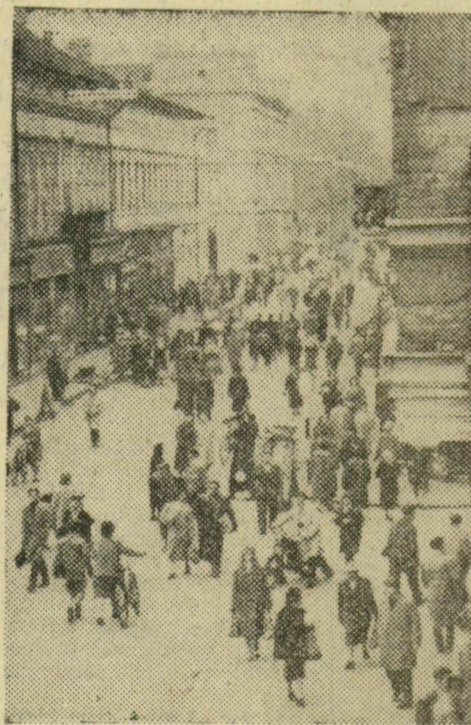
Szegedi csúcsforgalom

Hétközben is élénk a Lenin körúton belüli rész, hiszen ez a terület lényegében a város szíve. Szombatonként közvetlenül ebéd után azonban többszörösére növekszik erre a forgalom. Nagy csoportok vára koznak például a helyi autóbuszjáratok kiindulópénztáránál. A nem egy vihart látott ezüst és kék színű gépkocsik zsúfoltan indulnak a külső városrészek, valamint Tápé, Szőreg és Deszk felé...

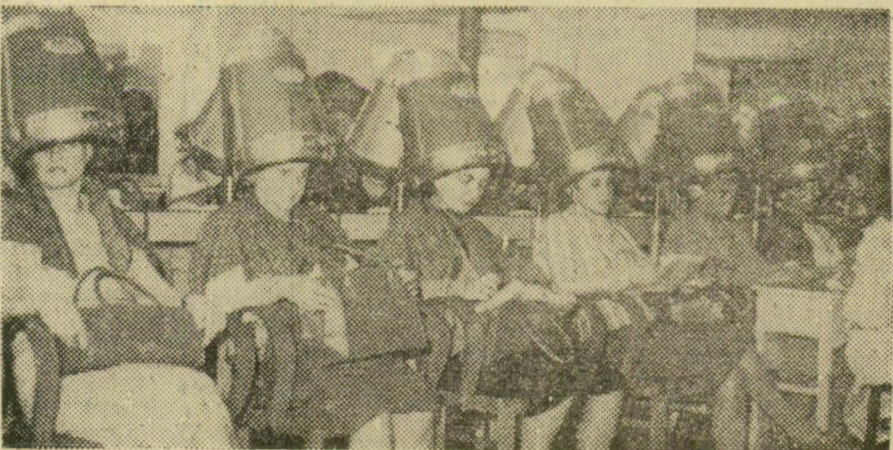
Hasonlóan tömődtek a Közlekedési Vállalat sárga villamosai. A Széchenyi téri központi megállónál ilyenkor sűrűn veszélybe kerülnek a nylonharisnyák a karcsú nő lábakon. Fel- és leszálláskor, a villamoslépcsőkön a nagy tumultusban bizony elfordul, hogy egy-egy szatyor, vagy koffer sarka beakad a harisnyába és akkor jaj, felszalad a szem a tulajdonosok nagy bosszúságára. A központi megállón kívül hasonló jelenetek játszódnak le minden nagyobb átszállóhelyen, így a Somogyi utcában is, ahol felvételünk készült.

A Károly utcában ugyancsak hullámszik a tömeg a hétvégi délutánon. Minden második nőnél nagy táskák, vagy csomag. Sokan a dolgozó asszonyok közül ilyenkor vásárolják meg a szombati vacsorára, vagy a vasárnapi ebédre valót.

Hogy mi kerül egy-egy ilyen táskák mélyére, azt akkor tudjuk meg, ha beállunk a csmegeüzletek putjai mögé. Feltéve, ha a kiszolgáló odaenged bennünket, fél ugyanis, hogy láb alatt leszünk. Ha százezer volna, akkor is kevés lenne ilyenkor

(Somogyi Károlyné felvétele)

Száz kézzel lenne szükségük a fodrászoknak is szombat délutánonként. Két órától kezdve úgyszólván megállás nélkül dolgoznak a belvárosi üzletekben. A szárítóbúrák hosszú sora alatt egymást váltják a szegedi lányok, asszonyok, mert ugye nincs ünnep új frizura nélkül.

A vevő becsülete...

A Vörös Csillag meglezlet dolgozóival szemben zóli vissza nem történt. Az üzletvezető mesélte, szétnekedt hitt értékeket.

S az e napokban lezajlott befejeztettek értékes holmikat az üzletben. G. J. Kendergyár utcai lakosnak 634 forintja maradt a kasszápulton. P. E.-né egy fekete táskával 56 forint húsz

fillért hagyott a boltban. E. A.-né ugyan hozzá, de 110 forintját és maga ötven forintot kapott, s szabósból adott vizs-ratta, míg a Cse-

lomban. Riadtan nézte a pénztáros a fiókot: valóban, félül hevert az ötvenes. Utánaszo-

laltak a »feledékeny«, igen elegánsan öltözött hölgynek, aki pironkodva adta vissza a »véletlenül« elte- t pénzt.

Valaki megjegyezte: »A vevők is több megértéssel lehetnének, ne csak akkor szólnak, ha 10 fillérrel az ő káruk-távéval a pénz-táros«.